

Informacja o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej dla kredytobiorców hipotecznych

według zaleceń Rekomendacji S II Komisji Nadzoru Finansowego

- I. Omówienie na czym polega, jak skutkuje ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej z przykładami drastycznych zdarzeń rynkowych
- II. Dodatkowe symulacje modelowe obrazujące wpływ zmian oprocentowania kredytu i kursu waluty, w której kredyt jest denominowany na wysokość miesięcznych rat kapitałowo-odsetkowych.
- III. Słowniczek

Poniższa informacja nie może być jedyną podstawą do podjęcia decyzji o wyborze oferty kredytowej. Przedstawione dane mają charakter informacyjny, uwzględniający zapisy Rekomendacji S II Komisji Nadzoru Finansowego.

Broszura jest częścią szerszej publikacji – **Informatora Fundacji na Rzecz Kredytu Hipotecznego dla Kredytobiorców. Ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe.**

I. Omówienie na czym polega, jak skutkuje ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej z przykładami drastycznych zdarzeń rynkowych

Ryzyko kredytów walutowych

W Polsce coraz popularniejsze są kredyty walutowe, pod których pojęciem rozumie się **taki kredyt, którego suma została określona nie w złotych, lecz w innej walucie**. Kredyty walutowe na pierwszy rzut oka wydają się korzystniejszą niż kredyty złote. Trzeba jednak pamiętać, że generują one **dodatkowe koszty i ryzyka** dla klienta, które przedstawione zostały poniżej. Są to:

- ryzyko walutowe
- ryzyko stopy procentowej

Walutą kredytów walutowych zazwyczaj jest frank szwajcarski (CHF) lub euro (EUR). Natomiast nasz dochód potrzebny do spłacenia kredytów powstaje w złotych (PLN). Spłata kredytu również odbywa się w złotych.

Czym jest spread walutowy?

Ponieważ zazwyczaj kredyty wypłaca się w złotych, bank najpierw przeliczy kwotę udzielanego kredytu walutowego na PLN. Stosuje się wtedy **kurs zakupu dewiz**, jakby odkupił od klienta te dewizy, równoważąc których wypłaci w złotych. Przy spłacaniu kredytu odbywa się to w odwrotnym kierunku. Kiedy klient zapłaci ratę w złotych, bank to przeliczy na dewizy wg **kursu sprzedaży dewiz**, jakby sprzedał klientowi dewizy potrzebne do zapłacenia kolejnej raty.

Różnica pomiędzy kursem kupna i kursem sprzedaży waluty to **spread walutowy**. Kursy te są ustalane indywidualnie przez każdy bank.

Miesięczna rata kredytowa składa się z dwóch części: ze spłaty kapitału (comiesięczne zmniejszanie się sumy udzielonego kredytu) i ze spłaty odsetek. W przypadku kredytów złotych, wielkość kapitału pozostająca do spłaty jest stała, zmieniają się natomiast odsetki od kredytu (ze względu na zmiany rynkowych stóp procentowych). W przypadku kredytów walutowych, z powodu wahań kursu waluty kredytu w stosunku do złotego, zmianie może ulec nie tylko poziom odsetek, ale również kwota całego spłacanego kapitału wyrażona w złotych, co powoduje, że raty miesięczne kredytów walutowych mogą się zmieniać częściej i w większym stopniu niż kredyty złotych.

Informacja o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej dla kredytobiorców hipotecznych

Zmiany kursu walutowego czy stopy procentowej mogą spowodować, że początkowo tańszy kredyt walutowy może stać się znacznie droższy w obsłudze niż kredyt złotówkowy. Z drugiej strony, możliwa jest sytuacja, że będzie on jeszcze tańszy. Tego niestety nie sposób z góry przewidzieć.

Z tego względu, na kredyt walutowy powinni decydować się konsumenci świadomi ryzyka, jakie jest z nim związane. Zaciągając kredyt walutowy, warto przekalkulować – dla własnego bezpieczeństwa – czy dochody pozwolą na obsłużenie kredytu, także wtedy gdy raty wzrosłyby do poziomu analogicznego, jak przy kredytach złotowych.

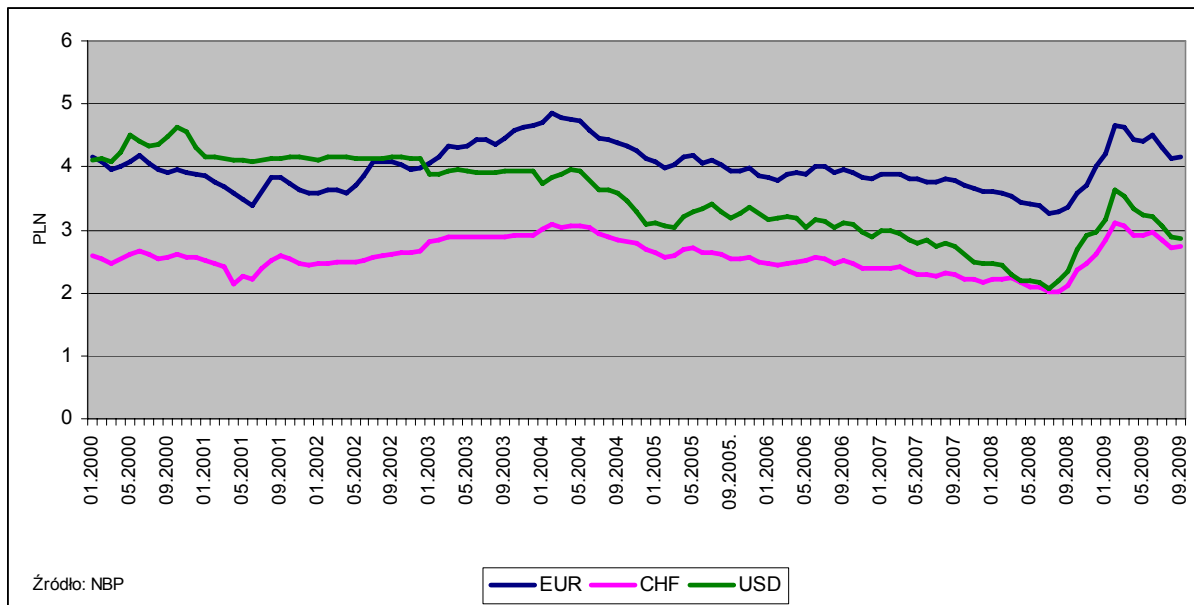
Podczas podejmowania decyzji co do rodzaju waluty i oprocentowania, szczególnie przy długoterminowym kredycie hipotecznym, pod uwagę trzeba brać długoterminowy trend na rynku, a nie krótkotrwałe wahania stopy procentowej czy kursu walutowego!

Czym jest ryzyko walutowe?

Ryzyko walutowe (kursowe) występuje przy kredytach walutowych i ponoszone jest przez kredytobiorcę w związku z możliwością wystąpienia zmiany kursu waluty, w której został zaciągnięty kredyt. Decydujący wpływ na spadek atrakcyjności kredytów walutowych ma osłabienie złotego.

Poniższy wykres przedstawia zmiany kursu złotego w stosunku do euro i do franka szwajcarskiego w ciągu ostatnich lat.

Średniomiesięczne kursy EUR, CHF i USD (styczeń 2000 – wrzesień 2009).

Biorąc pod uwagę długi okres, można dobrze zaobserwować wysoki stopień zmienności kursów – zarówno w odniesieniu do franka, jak i do euro. Do połowy 2004 roku – kiedy to mieliśmy do czynienia z osłabianiem się złotego – raty kredytów walutowych rosły. Trzeba jednak zauważyć, że decydujący wpływ na ten wynik miała sytuacja w roku 2003, kiedy to złoty bardzo silnie osłabił się względem większości walut zagranicznych.

Od początku 2005 r. do połowy 2008 r. obserwowano silną tendencję do umacniania się PLN, co wynikało z: wyższego tempa wzrostu gospodarczego i wydajności pracy niż w krajach rozwiniętych; napływu inwestycji zagranicznych oraz środków od Polaków pracujących za granicą, a także wyższych (w porównaniu do strefy euro i Szwajcarii) stóp procentowych. Sytuacja taka była korzystna dla kredytobiorców walutowych, bowiem umacnianie się waluty narodowej to spadek zadłużenia wyrażonego w walucie obcej oraz niższe raty kredytu. Warto jednak pamiętać, że zaciąganie kredytu przy bardzo mocnym złotym oznacza, że każde osłabienie się waluty narodowej przełoży się automatycznie na wzrost kosztu kredytu. W ostatnim kwartale 2008 r. – ze względu na zawirowania na światowych rynkach finansowych, a zwłaszcza – problemy gospodarki węgierskiej – kilkakrotnie doszło do silnych wahań na rynku walutowym, działających na niekorzyść kredytobiorców. Trend ten był kontynuowany także w I połowie 2009 roku, natomiast w III kwartale zaobserwowano umocnienie się złotego, głównie ze względu na dobre wyniki makroekonomiczne.

Informacja o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej dla kredytobiorców hipotecznych

Przykład drastycznego zdarzenia rynkowego:

Zaciągając kredyt **złotowy** w wysokości 400 000 zł na okres 30 lat, oprocentowany na 8,1 % → miesięczna rata wynosiłaby **2.962,99 zł**

Zaciągając kredyt denominowany we **franku szwajcarskim**, w wysokości odpowiadającej 400 000 zł na okres 30 lat, oprocentowany na 4,1% → miesięczna rata wynosiłaby **1.979,49 zł**.

Załóżmy **wzrost kursu walutowego** o wartość stanowiącą różnicę pomiędzy maksymalnym a minimalnym poziomem kursu walutowego z ostatnich 12 miesięcy – **tu: o 55,15%**. Wówczas rata kredytu walutowego wynosiłaby: **3.071,17 zł**.

W wyniku zmian kursowych przez 12 miesięcy, rata kredytu walutowego ukształtowałaby się na poziomie 3.071,17 zł. **Czyli o ile na początku kredyt walutowy był tańszy od złotowego o około 983 zł, o tyle po zmianie kursu – byłby on droższy o około 108 zł.**

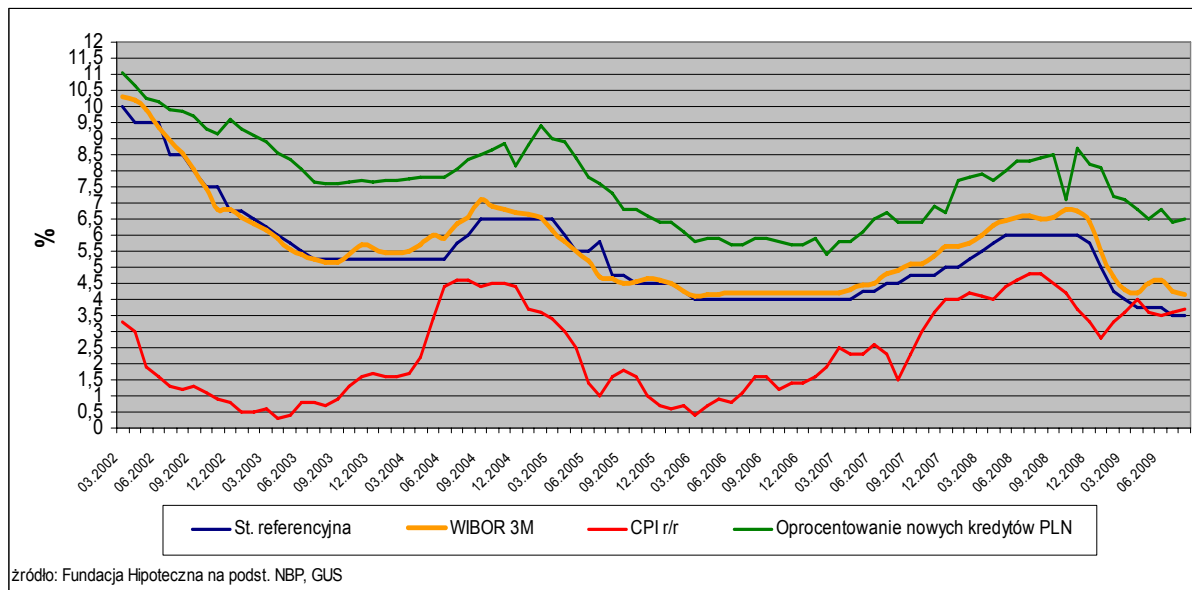
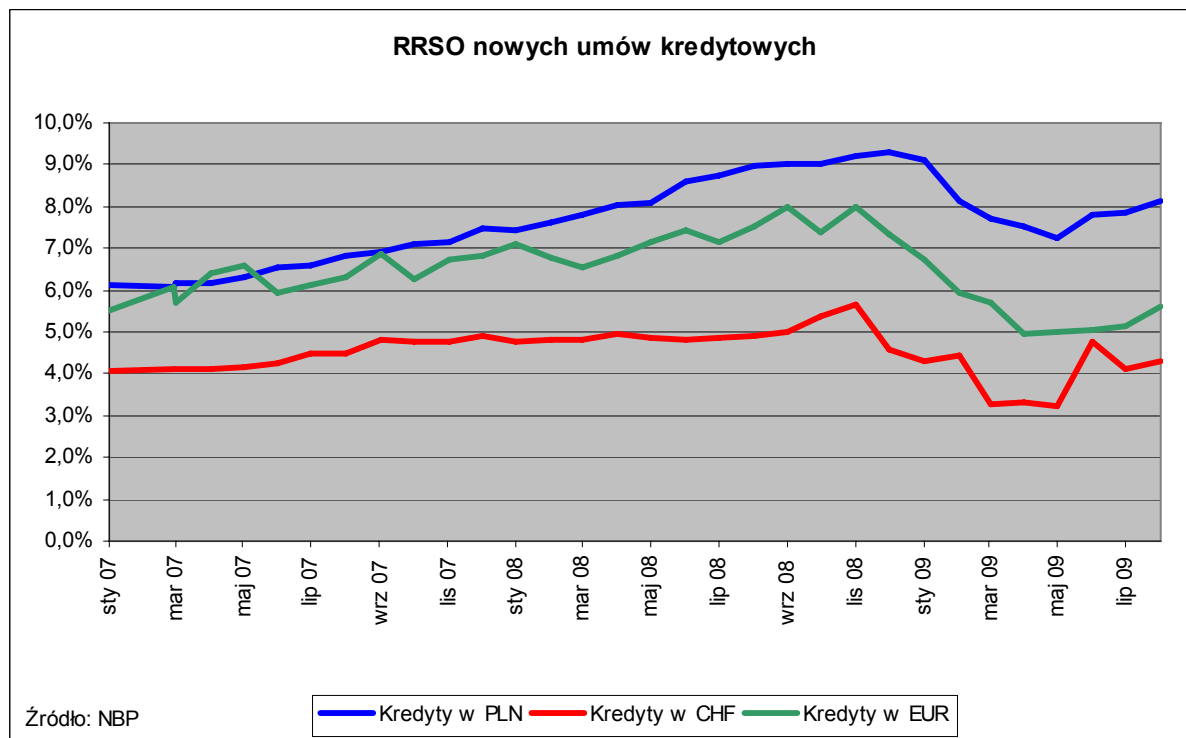
Biorąc pod uwagę znaczące wahania kursów walutowych, obserwowanych w ostatnich latach, w przypadku kredytów dewizowych, kształtowanie się wysokości spłacanych rat jest obarczone **niepewnością**. Ponadto, należy wziąć pod uwagę, że koszt kredytu walutowego jest podnoszony przez **spread** walutowy (różnica pomiędzy kursem kupna waluty – w oparciu o który bank wypłaca środki oraz kursem sprzedaży – kursie spłaty kredytu) doliczany przez banki przy każdej spłacie raty kredytu.

Warto pamiętać także, że Polska stoi przed perspektywą **wejścia do strefy euro**. Obecnie nie wiadomo, jaki będzie kurs przyłączenia się, według którego kredyty złotowe wymieniane będą na euro. W wyniku ustalania kursu mogą powstać na stałe podwyższone raty, jeśli kurs w momencie przyłączenia się będzie wyższy od kursu zaciągania kredytu. Ponadto nie wiadomo także, jak ukształtuje się poziom stóp procentowych w strefie euro. Ponieważ w chwili obecnej są one bardzo niskie, dalsze znaczące obniżenie jest mało prawdopodobne. A jeśli będzie rósł, wtedy kredyty w euro będą droższe i odsetki od kredytów w euro o zmiennym oprocentowaniem, zaciągnięte teraz, będą rosły.

Czym jest ryzyko stopy procentowej?

Stopa procentowa to cena pieniądza na rynku.

Według stanu na czerwiec 2009 r., oprocentowanie kredytu we frankach jest nadal niższe niż pożyczek udzielanych w złotych. Mimo że w Polsce od końca listopada 2008 r. notujemy obniżki stopy referencyjnej NBP, posunięciu temu towarzyszą także obniżki stóp dokonane przez szwajcarski bank centralny. SNB za pośredni cel swojej polityki pieniężnej stawia sobie aktualnie utrzymywanie 3 M LIBOR CHF na rekordowo niskim poziomie - w przedziale 0,0% do 0,75%. Trzeba jednak pamiętać, że ze względu na trudności z pozyskaniem kapitału na rynku międzybankowym, działające w Polsce banki doliczają do kredytów walutowych marżę wyższą niż dla kredytów złotych, co w pewnym stopniu niweluje opłacalność kredytu CHF.

Informacja o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej dla kredytobiorców hipotecznych
Wysokość stóp procentowych i inflacji w Polsce w okresie styczeń 2002 – sierpień 2009.

Średnie oprocentowanie nowych kredytów w okresie styczeń 2007 – sierpień 2009.

Trzeba pamiętać, że odsetki od kredytów walutowych mogą się zmienić z powodu wahań poziomu zagranicznych stóp procentowych. Ewentualny wzrost poziomu zagranicznych stóp procentowych wcześniej czy później oddziałuje na krajowe kredyty walutowe.

Odsetki od kredytów walutowych - zależnie od banków - zmieniają się co 3, 6 lub 12 miesięcy („cykl odsetkowy”). Wiele instytucji finansowych daje możliwość swoim klientom, żeby - zazwyczaj raz podczas spłacania kredytu -

Informacja o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej dla kredytobiorców hipotecznych

zamienili swój kredyt na złote. W taki sposób można wyeliminować ryzyko kursowe, ale nie można zapomnieć, że ta operacja również może wiązać się z kosztami! Zazwyczaj banki pobierają **provizję za przewalutowanie**, licząc ją od kwoty pozostającej do spłaty.

Przykład drastycznego zdarzenia rynkowego:

Zaciągając kredyt **złotowy** w wysokości 400 000 zł na okres 30 lat, oprocentowany na 8,1 % → miesięczna rata wynosiłaby **2.962,99 zł**

Zaciągając kredyt denominowany we **franku szwajcarskim**, w wysokości odpowiadającej 400 000 zł na okres 30 lat, oprocentowany na 4,1% → miesięczna rata wynosiłaby **1.979,49 zł**.

Zakładając **wzrost stóp procentowych** (odpowiednich dla obu kredytów) o 400 punktów bazowych, rata kredytu złotowego wynosiłaby: **4.145,27 zł**, a walutowego – **3.019,14 zł**.

Należy pamiętać, że do kredytów złotych i walutowych odnoszą się różne stopy procentowe (**WIBOR dla PLN oraz LIBOR dla franka**)! Stopy te **nie zmieniają się w tym samym tempie, ani nie podążają w tym samym kierunku** (wzrost jednych nie pociąga za sobą automatycznie wzrostu drugich). Zatem możliwa jest sytuacja, kiedy stopy w Polsce spadną, a np. w Szwajcarii wzrosną, przez co raty kredytu frankowego mogą przewyższyć raty kredytu złotowego. Oczywiście, możliwa jest też sytuacja odwrotna. Z tego względu kredytobiorca powinien równoległe obserwować poziom stóp procentowych zarówno w Polsce (np. poprzez stronę www.nbp.pl), jak i w Szwajcarii – jeżeli zaciągnął kredyt w CHF (np. na stronie www.snb.ch), bądź w strefie euro – jeżeli jego kredyt jest wyrażony w euro (np. na stronie www.ecb.int).

Banki informują o kosztach i ryzykach, związanych z ofertą kredytu walutowego i złotowego, należy jednak pamiętać, że **bank, doradca kredytowy czy pośrednik nie podejmie za klienta decyzji ani nie ponosi za nią odpowiedzialności**. Klient pozostaje z umową kredytową, według której przez kolejne dwadzieścia lat albo i dłużej będzie spłacał kapitał i odsetki.

Przeszłe trendy mogą pomóc w podjęciu decyzji odnośnie wyboru oferty kredytowej, nie stanowią jednak żadnej gwarancji na przyszłość w kwestii kształtowania się sytuacji na rynku.

II. Dodatkowe symulacje modelowe obrazujące wpływ zmian oprocentowania kredytu i kursu waluty, w której kredyt jest denominowany na wysokość miesięcznych rat kapitałowo-odsetkowych.

Zbiór założeń przyjętych do obliczeń:

- Wysokość kredytu / pożyczki – **400 tys. PLN**
- Okres spłaty kredytu – **30 lat**
- Zmienne oprocentowanie kredytu złotowego – **8,1 %**
- Zmienne oprocentowanie kredytu walutowego – **frank szwajcarski (CHF) – 4,3 %¹**
- Raty równe (annuitetowe)

Symulacje modelowe – dane za III kwartał 2009 r.

Sytuacje modelowe	Kredyt w PLN	Kredyt indeksowany kursem CHF
Wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy aktualnym poziomie kursu CHF i aktualnym poziomie stopy procentowej.	2.962,99 zł	1.979,49 zł
Wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa kredytu/pożyczki w CHF jest równa stopie procentowej kredytu/pożyczki w PLN, a kapitał jest większy o 20%.	nie dotyczy	3.555,59 zł
Wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu, że kurs CHF	nie dotyczy	3.071,17 zł

¹ Średnie RRSO dla obu walut w analizowanym kwartale.
© 2009 / 3Q

Informacja o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej dla kredytobiorców hipotecznych

wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy tj. o 1,179 PLN.		
Wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o 400 pb.	4.145,27 zł	3.019,14 zł
Wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalną i minimalną wartością stopy procentowej z okresu ostatnich 12 miesięcy tj. o 2,73 p.p.* w przypadku kredytów/pożyczek w PLN i o 2,96 p.p.** w przypadku kredytów / pożyczek indeksowanych kursem CHF	3.758,00 zł	2.731,42 zł

Wpływ spreadu walutowego na wysokość raty (założenia wysokości i warunków spłaty kredytu jak wyżej) *.**

	Spread = 0	Minimalny poziom spreadu w wysokości ... zł	Maksymalny poziom spreadu w wysokości ... zł	Wpływ wzrostu spreadu na wysokość raty (w zł)
Rata kredytu				

* na podstawie zmian kursu Wibur 3M w okresie od 01.10.2008 do 30.09.2009 r.

** na podstawie zmian kursu Libor CHF 3M w okresie od 01.10.2008 do 30.09.2009 r.

***symulacja w oparciu o dane poszczególnych banków / nie uwzględniana w kalkulacji zbiorczej.

Informacja przygotowana na podstawie założeń i w zakresie zalecanym Rekomendacją Komisji Nadzoru Finansowego S II dotyczącej dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

III. Słowniczek

EURIBOR - (Euro Interbank Offered Rate) - stopa procentowa, po jakiej największe banki w strefie EURO są skłonne innym bankom udzielić pożyczki w euro na ustalony okres. Jest to średnie notowanie z 57 największych banków ze strefy euro.

Kredyt walutowy - kredyt udzielony w walucie obcej przeliczonej na walutę polską wg aktualnego kursu. Kredyt taki jest oprocentowany wg stóp procentowych odpowiednich dla wybranej waluty obcej.

LIBOR – (London Interbank Offered Rate) stawka dla terminów 1M, 3M, 6M i 12M z rynku międzybankowego, podawana na stronie „LIBO 01” serwisu REUTERS z godziny 11.00 czasu londyńskiego, ustalana przez British Bankers Association (BBA), przyjęta w Banku stopa referencyjna dla potrzeb ustalania oprocentowania kredytów w walutach wymienialnych – USD, CHF, EUR.

Oprocentowanie zmienne - stopa według której oprocentowany jest kredyt, ustalana jako suma odpowiedniej dla danej waluty stopy referencyjnej (typu np. WIBOR, LIBOR) i marży Banku.

Raty annuitetowe – patrz: **raty równe**.

Raty malejące - raty kapitałowo-odsetkowe w ramach spłaty kredytu, na które składają się równe raty kapitału (uzyskane przez podzielenie kwoty udzielonego kredytu przez liczbę rat określonych przez klienta) oraz malejące odsetki naliczane od aktualnej kwoty zadłużenia. Rata kapitałowa jest stała, a rata odsetkowa zmniejsza się z każdą następną ratą. Początkowo więc rata kapitałowo-odsetkowa jest największa i z każdą następną ratą maleje obciążenie dla kredytobiorcy.

Raty równe - obejmują spłatę kapitału i odsetek. W miarę spłaty kredytu udział kapitału w racie spłaty rośnie, a udział odsetek - maleje, przez co rata spłaty w całym okresie kredytowania jest dla Kredytobiorcy stała.

Ryzyko kursowe - ryzyko występujące przy kredytach walutowych, ponoszone przez Kredytobiorcę w związku z możliwością wystąpienia zmiany kursu waluty, w której został zaciągnięty kredyt.

Spread walutowy – różnica pomiędzy kursem kupna waluty a kursem sprzedaży waluty obcej.

Informacja o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej dla kredytobiorców hipotecznych

WIBOR – (Warsaw Interbank Offered Rate) stawka dla terminów 1M, 3M, 6M i 12M z rynku międzybankowego czyli średnia stopa procentowa, po jakiej największe banki w Polsce są skłonne innym bankom udzielić pożyczki w złotych na ustalony okres. Wartość stóp procentowych ustalana jest zgodnie z "Regulaminem fixingu stawek referencyjnych WIBOR i WIBID" i podawana na stronie „WIBO” serwisu REUTERS z godziny 11.00 czasu środkowoeuropejskiego.